

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И ПОЛИТОЛОГИИ

Қазақстан 2050

V ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 3-13 сәуір 2018 жыл

Студенттер мен жас ғалымдардың

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 9-12 сәуір, 2018 жыл

2 ТОМ

V МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 3-13 апреля 2018 года

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции

студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 9-12 апреля 2018 года

ТОМ 2

V INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 3-13 April 2018

MATERIALS

International Scientific Conference of

Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 9-12, 2018

Volume 2

Әлеуметтік педагог жасөспірімдерге көмек көрсету барысында диагностикалық, яғни кеңес беру бағытында жұмыс жасайтыны белгілі. Ол шара, алдымен, оқушыны толықтай дерлік танығаннан кейін барып жүзеге асады. Оқушы мен әлеуметтік педагогтың қажетті деңгейде таныс болуы үшін

бірнеше тәсілдерді оолдануға болады. Мәселен, оқушының әлеуметтік портретін жасау. Ол үшін маман өзі жұмыс істейтін оқушының аты-жөнін, жасын, сыныбын, отбасы туралы мәлімет, денесінің жағдайын, жеке психологиялық ерекшелігін, яғни темпераментін, мінез-құлқын, тұлғалық бағамы мақсаттарын білуге тиіс. Оқушыға не ұнайды, не ұнамайды, оның айналасындағы адамдармен қатынасы қандай? Осы сұрақтарға жауап табу да педагог үшін өте маңызды. Бұл «тану шаралары» түрлі сұрақ-жауап, тест, бағалау жұмыстары нәтижесінде қолжетімді болады.

Өсіресе, қиын балалардың тұлғалық ерекшелігін зерттеу аса маңызды процесс. Оның жоғары көрсетілген тұлғалық ерекшеліктерімен қатар, мінез-өкпөінде ауытқушылық тудырған факторларды анықтап, оларды жоюға күш салу қажет. Жалпы және нақты мүмкіншіліктерін нақты бағалау, аралық қарым-қатынас мінездемесін жасау осы процесстің негізгі әдістерінің бірі болып саналады. Білім алуға, еңбекке, түрлі қоғамдық шараларға қатынасуын бақылау да қажеттілік тудырады. Отырғанымыздай, жағдайы қиын жасөспірімдермен жұмыс жасау қажырлы еңбекті, арнайы кәсіптік білім мен тәжірбиені қажет етеді.

Әрбір қоғам үшін өскелең ұрпақтың өмірі аса маңызды. Ұлт болашағы, ел келешегі өсетін отырған жастар, жасөспірімдер мен балалардың қоғамдағы әлеуметтік орны арнайы мамандардың қатар қарапайым халықты да алаңдатары сөзсіз. Кез-келген проблема дер кезінде дұрыс бағаланып, жолға қойылса ғана нәтижелі шешілмек. Демек, тәрбие бастауы болып отырған оқу орындарында мектептерде, қызмет атқаратын әлеуметтік қызметкерлер –жеке адамды ғана емес, ұлт болашағын үлкен келеңсіз мәселелерден құтқарып, жарқын болашаққа жол ашып отырған бірден бір маман.

Адамның күйзеліске түсіп, психологиялық қиыншылыққа ұшырау көрсеткіші күрт өсетін жаһандану дәуірінде, жана заманда әлеуметтік қызметкерлердің, олардың ішінде жасөспірімдер тәрбиелеумен айналысатын педагогтарың қызметі аса маңызды рөлге ие. Осы мамандардың жұмыстарын жүйелеп, білімдерін тәжірбиемен ұштастырып, тынымсыз еңбектің арқасында нәтижеге жетер болса, ол қоғамның тыныштық пен бейбітшілікте дамитыны сөзсіз. Әлеуметтік педагогика әрбір қоғам үшін аса қажетті қызмет деп білеміз.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Халитова И.Р. Әлеуметтік педагогика, 2009
2. Василькова Ю.В. Социальная педагогика. 2001
3. Мудрик А.В. Социальная педагогика / Под ред. В.А. Сластенина. - М.: Изд. центр «Академия», 2002. - 200 с.
4. Липский И.А. Социальная педагогика. Уч.пособие. -М.. 2004.
5. Әлқожаева Н.С. Педагогика (оқу әдістемелік кешен). -Алматы: Қазақ университеті, 2006
6. Педагогика. Оқу құралы (Ред. Пидкасистого.-М., 1998). Аударған Г.К. Ахметова, Ш.Т. Таубасва. -Алматы: Қазақ университеті, 2008
7. Мынбасва А.К. Основы педагогики высшей школы. Алматы, 2008. 152 с.
8. Мардахаев Л.В. Социальная педагогика. Полный курс: учебник. М.: 2011. -797с.
9. Кожамбетова К.Ж., Жетписбаева Б.А. Введение в сравнительную этнопедагогика. – Алматы: «Анастас» 2007

БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ АЯСЫН СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ САПАЛАРЫН ДАМУ

Рахматулла Ж.С.

әл-фараби атындағы ҚазҰУ

Философия және саясаттану факультеті

Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану мамандығының

1-курс магистранты

Ғылыми жетекшісі: п.ғ.д., доцент Мукашева А.Б.

jami_95.95.95@mail.ru

8702-755-00-20

Түйіндемe. Мақала авторлары, қазіргі таңдағы болашақ мамандардың кәсіби маңызды сапаларын дамыту маңыздылығы әртүрлі кәсіби салаларда мамандарды сапалы даярлау және іріктеу қажеттілігімен, сондай-ақ біліктілігіне қойылатын талаптардың негізінде оларды сандық, өндірістік, уақытша және біліктілік тұрғысынан міндеттерді бекітудің сауаттылығын, мамандықтардың білім беру ұйымдарындағы педагогикалық тәжірбие студенттердің кәсіби сапаларын дамытуды қарастырады.

Ұғымдық сөздер: кәсіби білім беру, құзыреттілік, кәсіби сапа, өзіндік анықталу, мамандық таңдау.

Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан-2050» стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында «Білім және кәсіби машық – заманауи білім беру жүйесінің, кадр даярлау жүйесінің негізгі бағдары. Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз білімнің жоғары елге айналуымыз керек. Барлық жеткіншек ұрпақтың функционалдық сауаттылығына да зор көңіл бөлу қажет», – деп атап көрсетті [1].

Қазіргі замандағы білім беру ұйымдарындағы педагогикалық тәжірибе аясында студенттердің білім сапаларын дамыту және білім берудің негізгі мақсаты: еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, білімді, өз жұмысын жақсы білетін, жан-жағына бағыт-бағдармен қарайтын, әлемдік стандарттарда нәтижелі жұмысқа, кәсіби осуге, әлеуметтік-саяси оңтайлы тез әрекет жасауға, болып өзгерістерге тез бейімделуге қабілетті білікті маман, индустриалды-инновациялық жағдайды игеруге лайық, өз қалауы мен қоғам талабына сай өзін көрсете білуге бейім, өз ойын еркін айта алатын, білімді, ұлттық тілді, тарихты жетік меңгерген, отандық және әлемдік мәдениетті бойына сіңіріп шығармашыл, оңтайлы кәсіби, тәжірибелі маман дайындау. Білім беру ұйымдарындағы педагогикалық тәжірибе аясында студенттердің кәсіби сапаларын дамытуда келесілерде: оқытушылық, ғылыми-әдістемелік, кеңес берушілік, ұйымдастырушылық, ғылыми-зерттеушілік сияқты кәсіби қызмет түрлерін орындауға бағыттайды.

Білім берудің мақсатты жүзеге асыруда еліміздегі білім беру саласының бағыт-бағдарын айқындайтын Білім берудің дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы қабылданғаны бәрімізге мәлім. Бағдарлама бірнеше мақсаттар мен міндеттерден тұрып отыр, соның ішінде техникалық кәсіптік білім берудің мақсаты: қоғамның және экономиканың индустриялық-инновациялық дамуына сәйкес техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғырту, әлемдік білім беру стандарттарына кірігу, педагог мамандығының беделін көтеру, білімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыру [2]. Білім беруді оқу орнында дайындықтан өткен мамандардың білімі жоғары дәрежеде болуы керек. Өйткені, мамандар әрбір мамандық бойынша білім беру мазмұнын салыстырмалы түрде біртұтас білім саласына анықтауы керек. Білім берудің күрделі мазмұнын меңгеруде, оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастырудың қазіргі кездегі ұстанымдарын жүзеге асыруда, педагогикалық үрдіс, яғни, оқытушылар мен студенттердің өзара байланысқан және өзара келісілген іс-әрекеті басты міндет болып табылады. Сондықтан, қазіргі кездегі жоғары білім беру алдында студенттер мен оқытушылардың білімдерінің түрлері мен әдістерін жүзеге асыру мәселесі тұр. Бүгінгі таңда еліміздің білім беру жүйесінде бәсекеге қабілетті ұрпақ тәрбиелеу үшін маңызды міндеттерді шешуге бағытталған күрделі мәселелер шешілуі қажет.

Мұғалімнің кәсіби мүмкіндігі оның бойындағы өзін-өзі дамытып отыру дайындығына тікелей байланысты. Бұл мәселеге әлеуметтік-педагогикалық тұрғыдан келу үшін мұғалімнің субъект ретіндегі қызметіне қойған міндеттерін орындауға деген әзірлік деңгейіне көз жеткізу қажет. Әрине, оның кәсіби қызметіне жеке тұлға ретіндегі ерекшелігіне әбден қатысты. Сондықтан бұл жерде даралық-тұлғалық қасиеттеріне, іскерлік-әдістемелік жетілдіру, кәсіптік-пәндік білімін толықтыру компоненттерінен өзін-өзі дамытып отыру тәсілдерін тани алу мүмкіндігі туады. Бұл жердегі «өз қажеттіктерін сезіну» — кәсіби қызметтің негізгі шарты. Өйткені, ол өзінің әлеуметтік бар мүмкіндігін дамытудың жолдарын білу деген. Болашақ кәсіби маман осы ақпараттық қоғамнан қалыспай, жедел ойлаушы, жедел шешім қабылдаушы, өзін-өзі дамытушы ұйымдастырушылық қабілетті, нақты бағыт — бағдар беруші болып шығуы — бұл қазіргі заман талабы.

Кәсіби маңызды сапаларды дамытудың жоғары деңгейі еңбекке қанағаттанудың маңызды шарты болып табылады әрі ол өз кезегінде болашақта маманның қызметіне қажетті қасиеттерін дамытудың негізгі шарты болып табылады. Неғұрлым еңбек барынша қанағаттандыратын болса, оның тиімді орындау мотиві де соншалықты жоғары болады, яғни қызметкердің кәсіби маңызды сапаларын жетілдіру, дамыту мотивациясы да соғұрлым жоғары болады.

Бұл бағыттағы жұмыстарға Е.М. Борисова, Е.А. Климов, С.П. Крягжде, Ф. Парсонс, В.А. Бодров, Ф. Гейжан, А.Е. Голомшток, Л.А. Йовайша, Кудряцев Т.В, Титма М.Х және т.б. кәсіби өзін-өзі дамыту, мамандық таңдау мәселерімен айналысқан.

Ал Қазақстандық ғалымдарға С.М. Жақыпов, А.Т. Изақова, Г.М. Кәрібаева, Ж.Т. Түрікпенұлы, Б.Намазбаева, Р.Ш. Сабырова С.Ж. Өмірбекбаева және Л.С. Пилипчуктың жұмыстарын жатқызамыз. Қазіргі ғылым (педагогика, психология) былай дейді: «Тұлғаның ашылуы кәсіби іс-әректінде өзін-өзі дамытушылық және кәсібилік сапасын көрсете алады, өзін-өзі дамушылығын көрсете алады, осында аты шығып, белсенділігін байқатады». Осы қағидада өзін-өзі анықтауы және өзін-өзі бекітуі тиімді. Өзін-өзі кәсіби анықтау деген — кәсіби әрекетіндегі тұлғаның дамушылық процесі және өзін-өзі білетін, тұлға-психологиялық мүмкіншілігін жүзеге асыру. Ол бір кезеңде болмайды, толық белсенділікпен әрекетінде атқарылады. Осы жолда мақсаттар мен міндеттер қалыптасады. Осы процесс өзінің өмір бойғы жолымен табады және де өзін-өзі бекітуінің толықтай негізі болып саналады. Өзін-өзі кәсіби бекіту — кәсібилік қабілеті, кәсібилік мотивация, кәсібилік өзіндік санасы, мінезінің

қасиеті. Олардың мамандық алу жолының құрылысы қызық. Ол кезде тұлға әрекетінің сапасы қалыптасады, тұлғаның кәсібилігі қалыптасады.

Кәсіби маңызды сапалар бұл – тұлғаның іс-әрекет процесіне енгізілген және оны орындауда тиімділігіне жағымды ықпал ететін қасиеттері. Кәсіби маңызды сапалар маманның интеллектілі және тұлғалық сапаларынан құралады. М.К.Акимованың және К.М.Гуревичтің пікірінше, маманның интеллектілі сапаларының айқындалуы төмендегідей өлшемдердің бағалануын талап етеді, олар: жеке дара психикалық қызметтер (сенсорлық аумақ, моторлық аумақ, қабылдау, ес, ойлау, сөйлеу, қиял), жалпы хабардарлық, оқуға қабілеттілігі және т.б. Кәсіби маңызды сапалардың айқындалуы кәсіби сипаттамалардың анықталуын талап етеді, олар: тұлғаның мотивациялық қасиеттерінің даму деңгейі, эмоциялы аумағын сипаттайтын күйлер; рефлексивті күйлер; қарым-қатынас аумағын сипаттайтын сапалар.

Құзыреттілік қалыптастыру дегеніміздің өзі болашақ кәсіби маманның — қазіргі студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып ойлаудың, интеллектуалдық белсенділіктің жоғары деңгейіне шығу, жаңаны түсіне білуге, білімнің жетіспеушілігін сезінуге үйрету арқылы іздену бағыттауды қалыптастырудағы күтілетін нәтижелер болып табылмай. Студенттердің кәсіби құзыреттілік мәселелері туралы пікірлер кәсіби маман даярлау мәселелерімен айналысып жүрген отандық және шетелдік ғалымдар, педагогтар, психологтар еңбектерінде көрініс табады.

“Құзыреттілік” түсінігі білім беру саласында 1960-1970 жылдардағы шетел әдебиеттерінде, ал 1980 жылдардың соңында отандық әдебиеттерде кездесті. “Кәсіби құзыреттілік, жете білушілік” ұғымын енгізудің қажеттілігі оның мазмұнының кеңдігімен, интегративтік сипатымен, “кәсіптілік”, “біліктілік”, “кәсіби мүмкіндіктер” және т.б. түсініктерді біріктіреді [3]. «Құзырет» және «құзыреттілік» ұғымдарын педагогикалық үрдіске енгізу бағытында ғалымдар зерттеу жұмыстарын әрі қарай әдіснамалық мәнін ашып, өздерінің әртүрлі түсініктемелерімен сипаттауда. Аталған ұғымдардың табиғи мәніне жетуге байланысты Д.И.Ушаковтың редакциясымен жарық көрген түсіндірме сөздіктің авторлары “құзыреттілік” және “құзырет” сөздерінің арасындағы айырмашылықтарды дәлелдейді. “Құзыреттілік” – хабардар болушылық, абыройлық; “құзырет” – жеке тұлғаның кәсіби қасиеті және қызметтік сипаттардың нақты жиынтығы деген,

Маманның кәсіби құзыреттілік мәселесі күрделі де көп қырлы. Бұл ғылыми педагогикада психологияда, әлеуметтануда, кәсіби білім берудің теориясы мен әдістерінде, гуманитарлық ғылымдарда әр қырынан қарастырылып жүр. Құзыреттілік – жеке тұлғаның теориялық білімі мен практикалық тәжірибесін белгілі бір міндеттерді орындауға даярлығы мен қабілеті. Ол жансыз жаттанды білім түрінде емес, жеке тұлғаның танымға, ойлауға қатысын және әрекетке, белгілі бір мәселелерді ұсынып, шешім жасауға, оның барысы мен нәтижелерін талдауға, ұдайы түрде ұтымды түзетулер енгізіп отыруға деген белсенді іс-әрекеттен көрінеді. Осы ретте еліміздің кәсіби білім беру жүйесі алдымен оның ішінде болашақ педагог даярлауда ең алдымен педагогтың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру міндеті тұр. Кәсіби құзыреттілік ұғымын түсіндіруде екі бағыт бар: адамның стандартқа сәйкес әрекет ету қабілеті; жеке тұлғаның жұмыста нәтижеге жетуіне мүмкіндік беретін сапалары. Б.Т. Кенжебеков құзыреттілік жөнінде: «Құзыреттіліктің бар-жоғын адам еңбегінің нәтижесіне қарап пайымдау қажет. Кез — келген қызметкер, өз әрекетімен кәсіби іс-әрекеттің түпкі нәтижесіне сай талаптарға жауап беретін жұмыстарды орындаса ғана, кәсіби құзыретті болып саналады», деп анықтама береді [4].

Еліміздің саяси, экономикалық, мәдени, қоғамдық өміріндегі өзгерістерге сай жоғары оқу орындарының үлкен жауапкершілікті сезініп, білікті, өз ісінің шебері, бәсекеге қабілетті, кәсіби маман жан-жақты дамыған маман дайындауға ұмтылуы, өзінің әлеуметтік-экономикалық және рухани дамуының мазмұны мен сипаттарының өзгеруіне және еңбек сапасына талаптың жоғарылауына байланысты өз ісін жетік білетін, кәсіби білігі мол мамандарды қажет етеді. Сондықтан, кәсіби білім маманның құзыреттілігі сол маманның жеке тұлға ретіндегі қасиеттерінің және ішкі психология жағдайларының күрделі жүйесі, оның кәсіби қызметі мен қабілетін іске асыру болып табылады.

Кәсіби құзыреттілікті қалыптастыру жеке шығармашылық қабілетті дамытуды, педагогикалық инновацияларды дұрыс қабылдауы, күнделікті өзгеріп жататын педагогикалық ортаға тез бейімделуі қажет етеді. Болашақ маман дайындау мәселесі оның тұлғалық сапалары мен қасиеттерінің қалыптастырудың мазмұнын көрсетеді. Тұлғалық-бағдарлық бағытта білім беру нәтижесі білімділік және дағды жүйесінде, шығармашылық іс-әрекет тәжірибесіне және эмоционалды күйді көрсете білуге, ерікті қарым-қатынасқа педагогикалық бейімделген тұлғаны қалыптастыру ретінде түсіндіріледі [4]. Ғалымдардың пікірлерін басшылыққа ала отырып, біз «құзыреттілік» ұғымына – студенттердің жеке тұлғалық психологиялық ерекшеліктеріне байланысты мәдениеттік білімдерін, дағдылары мен біліктерін, танымдық және тәжірибелік іскерлігін өмірде дұрыс қолдану деген түсінік бере аламыз. Сонымен педагог-психолог, ғалымдардың пікірі бойынша еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, кәсіби оңтайлы маманның бойында белгілі бір құзыреттіліктер қалыптасуы қажет.

Біріншіден, бағдарлы құзіреттілік (азаматтық белсенділік, саяси жүйені түсіну, баға бере білу, маңылылық, т.б.);

Екіншіден, мәдениеттанымдылық құзіреттілік (ұлттық ерекшеліктерді тани білу, өз халқының мәдениеті мен өзге ұлттар, әлем мәдениетін салыстыру, саралай білу қабілеті);

Үшіншіден; оқу-танымдық құзіреттілік (өзінің білімділік қабілетін ұйымдастыра білу, жоспарлай білу, ізденушілік-зерттеушілік әрекет дағдыларын игеру, талдау, қорытынды жасай білу); Төртіншіден; коммуникативтік құзіреттілік (адамдармен өзара қарым-қатынас тәсілдерін білу, мемлекеттік тіл және қазақ тілінде, халықаралық қатынаста шетел тілінде қатынас дағдылары болуы);

Бесіншіден, ақпараттық-технологиялық құзіреттілік (ақпараттық технологиялармен, техникалық құралдармен көмегімен бағдарлай білу, өз бетінше іздей білу, таңдай, талдай білу, өзгерте білуді жүзеге асыра білу қабілеті);

Алтыншыдан, әлеуметтік-еңбек құзіреттілігі (әлеуметтік-қоғамдық жағдайларға талдау жасай білу, шешім қабылдай білу, түрлі өмірлік жағдайларда жеке басына және қоғам мүддесіне сәйкес ықпал жасау қабілеті);

Жетіншіден, тұлғалық өзін-өзі дамыту құзіреттілігі (отбасылық еңбек, экономикалық және саяси қатынастар саласындағы белсенді білімі мен тәжірибесінің болу қабілеті) [5]. Кәсіби құзіреттілік ең алдымен студенттің функционалдық сауаттылығы мен кез-келген мәселені дұрыс шеше білу қасиетінен көрініс табады.

Студент қоғам талабына сай өзін-өзі үздіксіз жетілдіріп отыратын, кәсіби білімді, жаңа технологияларды меңгерген, ортамен қарым-қатынасқа тез бейімделе алатын, ұйымдастырушылық қабілеті жоғары, тәжірибесі мол, т.б. қасиеттерді жинақтағанда ғана кәсіби құзіретті маман болады. Студенттің кәсіби құзіреттілігі кәсіби және жеке сапалардан құралады. Кәсіби құзіретті маман өзіннің педагогикалық әрекетін жоғары дәрежеде жүргізе алатын, қарым-қатынасқа әрдайым дайын, педагогикалық үдерісте үнемі оң нәтижелерге қол жеткізіп отыратын маманды атауға болады.

Қорыта келгенде, кәсібилік – адам өмірінің үлкен бөлігін қамтиды. Олай болса, жоғары кәсіби және әлеуметтік мәртебесі бар, жағымды әлеуметтік маңызға ие, өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі жетілдіруге және кәсіби жетістіктерге бағдарланған кәсіби әлеуеті қалыптасқан маман ең бірінші, ұстаз қабілетіне, шеберлігіне байланысты. Қорыта келе, педагогтың кәсібилігін арттыру және дамыту мәселесі қай кезеңде болмасын өзекті орынға ие болып қала беретіні анық.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа даму бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы. –Астана. 14 желтоқсан, 2012.
2. Қазақстан Республикасында 2020 жылға дейінгі білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы. –Астана, 2010.
3. Сенкибасва А.Т. Мұғалімнің кәсіби құзырлығын дамыту.//Білім берудегі менеджмент, №4.2009
4. Ш.Х.Құрманалина,Б.Ж.Мұқанова. Педагогика. –Алматы., 2007
5. Омарова Л.Т. Кредиттік оқыту жүйесінде студенттердің кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастырудың педагогикалық тәсілдері. –Алматы., 2007

ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ ТҰЛҒАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Шалқар Салтанат

әл *Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті*
Философия және саясаттану факультеті
6М010300 – *Педагогика және психология* мамандығының
2 курс магистранты
Ғылыми жетекшісі: *п.ғ.д., профессор Таубаева Ш.Т.*
Email: *shalhar.saltanat.94@mail.ru*

Түйіндеме. Мақалада әлемде интеллектуалды тұлға дамытудың тәжірибелерін, зиялы қауым өкілдерінің ғылыми тұжырымдары негізге алынған. Интеллектуалды тұлғаны қалыптастырудың мәні мен мазмұны «*мәдениет – тарих – білім*» деп аталатын қоғам дамуының макропарадигмалы логикасы арқылы дамитынын көрсетеді. Неміс еліндегі «*тұлғалы ел*», «*интеллектуалды азамат*» ұғымдарының мәні, интеллектуалды тұлғаны қалыптастырудың ерекшеліктері ашылып берілген. «*Интеллектуалды ұлт-2020*» жобасында қалыптастырылған бағыттардың іске асырылуы – қоғамның әлеуметтік даму жағдайына әлеуметтенген, ұлттық мәдениеттік мәдениетті менгерген, бәсекеге қабілетті, ұлттың зияткерлік әлеуетін қалыптастыруға қатысын атап көрсетеді.

Түйінді сөздер. интеллектуалды тұлға, интеллектуалды тұлға дамыту, интеллектуалды тұлғаны қалыптастырудың мәні мен мазмұны, «*тұлғалы ел*», «*интеллектуалды азамат*», ұлттық мәдениет, мәдениеттік мәдениет, бәсекеге қабілеттілік, ұлттың зияткерлік әлеуеті.

МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРДЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚОРҒАУДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ШАРАЛАРЫ <i>Шерова Қ.Т.</i>	346
ПОДДЕРЖКА ДЕТЕЙ С СДВГ И ИХ СЕМЕЙ В ЗАРУБЕЖНОЙ ПРАКТИКЕ <i>Мустафина А.С., Амитов С.А.</i>	349
СОЦИАЛЬНО-ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ПРИЗНАКИ ОДИНОКИХ РОДИТЕЛЕЙ И ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СЕМЕЙ С ДВУМЯ РОДИТЕЛЯМИ <i>Шабденова А.Б</i>	354
NON-PROFIT ORGANIZATIONS WHICH PROVIDE SERVICES FOR HOMELESS PEOPLE IN ALMATY <i>Rakhimbekov K.E.</i>	359
АНАЛИЗ ПРОБЛЕМ СУРРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН <i>Маметбакиева Н.П.</i>	362
НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ АЛИМЕНТНЫХ ОТНОШЕНИЙ РОДИТЕЛЕЙ И НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ ДЕТЕЙ: ОТВЕТСТВЕННОСТЬ В АЛИМЕНТНЫХ ОБЯЗАТЕЛЬСТВАХ <i>Дураченко Г.С.</i>	366
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ВУЗОВ <i>Куликова М.Ю.</i>	371
АНАЛИЗ ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ДОСУГА МОЛОДЕЖИ СЕЛЬСКИХ ПОСЕЛЕНИЙ И ЕЕ ПРОЕКТНОЕ РЕШЕНИЕ <i>Замуленко А.Ю.</i>	375
СЕКЦИЯ «ЖАС ҒАЛЫМДАРДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМНЫҢ ДАМУЫНА ҮЛЕСІ» СЕКЦИЯ «ВКЛАД МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ В РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКИ»	
Балғай С.С. ОТБАСЫЛЫҚ ҚАТЫГЕЗДІК ПЕН ЗОРЛЫҚ – ЗОМБЫЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ	380
Нурпейсова Қ.М. ТҮЛҒАНЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚ БАҒДАРЫНЫҢ ЗЕРТТЕЛУ ЖАҒДАЙЫ	382
Попова А.А. ВЛИЯНИЕ ХИП-ХОП КУЛЬТУРЫ НА МИРОВОЗЗРЕНИЕ МОЛОДЕЖИ	385
Жақаева А.К. ЖАСТАРДЫ БОЛАШАҚ ОТБАСЫЛЫҚ ӨМІРГЕ ДАЙЫНДАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	386
Орынбасар М.Т. ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕРДЕГІ АЗ ҚАМТЫЛҒАН ЖАСӨСПІРІМДЕРГЕ ӘЛЕУМЕТТІК-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ КӨРСЕТУ ЖҮЙЕСІ	388
Рахматулла Ж.С. БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ АЯСЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ САПАЛАРЫН ДАМУ	390
Шалқар Салтанат. ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ ТҮЛҒАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	393
Таубасев Ш.Т., Шалқар С. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ ЛИЧНОСТИ	391
Tagayeva D.O. SPECIFICITY OF UNIVERSITY EDUCATION UNDER GLOBALIZATION PROCESS	397
Туреханова А.Т. ЖАСӨСПІРІМДЕРДІҢ МАЗАСЫЗДЫҚ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫНЫҢ КӨРІНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	399
Жирен Б.Ж. КӨРКЕМ – ӨНЕР САЛАСЫ БОЙЫНША БІЛІМ АЛАТЫН ДАРЫНДЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРМЕН ӘЛЕУМЕТТІК – ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖҰМЫС	402